

O'QISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING O'ZIGA XOS USULLARI

Abduvaliyeva Gulchexra Mamadjon qizi
Namangan davlat pedagogika instituti
mustaqil tadqiqotchisi

Elektron pochta: gulchehraabduvaliyova@gmail.com
Ilmiy rahbari: ped. fan. doktori, prof. Sobirova M.

Annotatsiya: mDTRODGD WD¶OLP MDUD\RQLGD
TRELLOL\DWODULQL \D[VKLODVK XFKXQ]DPRQDY
FKLTLODGL 2µTLVKQLQJ DVRVL\ W DPR\LOODUL
XVOXEODUL YD IDRO RµTLVK PHWRGODUL NDEL
PDTRODGD RµTXYFKLODUQLQJ TL]LTLVKLQL RVK
PHWRGODUQLQJ UROL NRµUVDWLODGL 1DWLMD
yanada chuqurroq va samarali qabul qilish imkonini beradi.

Kalit so'zlar: interaktiv, multimedia, feedback, simulyatsiya, virtual, modelitet, akademik, disleksiya.

UNIQUE METHODS FOR IMPROVING READING EFFICIENCY

Abduvaliyeva Gulchexra Mamadjon qizi
Namangan State Pedagogical Institute
Independent Researcher

Annotation: This article on unique methods for improving reading efficiency explores modern and innovative strategies to enhance students' reading abilities within the educational process. It highlights key aspects such as the fundamental principles of reading, motivation, time management, reading styles, and active reading methods. Additionally, the article illustrates the role of interactive and engaging methods in increasing students' interest. As a result, these methods enable students to absorb information more deeply and effectively.

Keywords: Interactive, Multimedia, Feedback, Simulation, Virtual, Modality, Academic, Dyslexia.

УНИКАЛЬНЫЕ МЕТОДЫ УВЕЛИЧЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЧТЕНИЯ

Абдувалиева Гульчехра Мамаджоновна
G Z f Z g] Z g k d b_c^b]f_kl b l m l

Аннотация: < klZlv_ gZ l_fm mgbdzevguo f_lh^h
wnn_dlb\ghklb ql_gby jZkkfZljb\Zxlky kh\j_f_ggu_
kljZl_]bb memqr_gby qblZl_evkdbo gZ\udh\ mqZsbo
< klZlv_ ih^q_jdb\Zxlky \Z`gu_ Zki_dlu lZdb_ dZc
ql_gby fhlb\Zpby mijZ\e_gb_ \j_f_g_f klbeb ql_g
ql_gby Djhf_ lhjh \ klZlv_ ihdZaZgZ jhev
jZa\e_dZl_evguo f_lh^h\ \ ih\ur_gbb bgl_j_kZ mqZs
f_lh^u iha\heyxl mqZsbfky mk\Zb\Zlv bgnhjZpbx
wnn_dlb\gh

Ключевые слова: Bgl_jZdlb\ Fmevlbf_^bZ H[jZlgZy k\y
<bjlmZevghklv Fh^_ebjh\Zgb_ :dZ^_fbqghklv >bke

Maʼmuriy va kadrlar tayyorlash tizimini isloh qilish hamda uni rivojlangan davlatlar darajasiga koʻtarishga davlat siyosatining ustuvor yoʻnalishi sifatida katta eʼtibor berib kelinmoqda. Uzlüksiz taʼlim va kadrlar tayyorlash tizimi sifati har qanday davlatning zamon talablariga hamohang ravishda innovatsion rivojlanishida hal qiluvchi va muhim omil sanaladi. Fan, texnika va texnologiyaning tobora taraqqiy etib borayotgani taʼlim sohasidagi tegishli oʻzgarishlarni taqozo etadi. Oʻzbekiston Respublikasida oliy taʼlimni tizimli isloh qilishning ustuvor yoʻnalishlarini belgilash, zamonaviy bilim va yuksak maʼnaviy-axloqiy fazilatlarga ega, mustaqil fikrlaydigan yuqori malakali kadrlar tayyorlash jarayonini sifat jihatidan yangi bosqichga koʻtarish, oliy taʼlimni modernizatsiya qilish, ilgʻor taʼlim texnologiyalariga asoslangan holda ijtimoiy soha va iqtisodiyot tarmoqlarini rivojlantirish maqsadida Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi PF-5847-sonli Oʻzbekiston Respublikasi oliy taʼlim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash toʻgʻrisida 1-sonli farmoni qabul qilindi. Bu esa oʻz navbatida pedagog kasbining yanada murakkablashuvi, masʼuliyati va vazifalarining ortishiga olib keladi. Chunki ommaviy taʼlimning bugungi sharoitida yangi raqamli avlod bilan ishlash, ularni rivojlantirish, jahon talablariga mos qilib kasbga tayyorlash zamonaviy oʻqituvchidan yuksak texnologik bilim, salohiyat va mehnatni talab qiladi.

dasturining maqsadi ² ta'lim sohasini tubdan isloh qilish, uni o'tmishdan qolgan

PDINXUDYL\ TDUDVKODU YD PXQRVDEDWODUGDQ
GDYODWODU GDUDMDVLGD \XNVDN PD QDYL\ YD

malakali kadrlar tayyorlash Milliy tizimini yaratishdir. Shu bois olamga yangicha

NRC] ELODQ TDUD\GLJDQ XGGDEXURQ LVKQLG
SR\G_YRULQL TXUXYFKL YD \XNVDOWLUXYFKL
5_VSXEOLNDPL²] R_CGTLJRXJYFKL ROGLGD WXUJDQ

vazifadir.⁸⁰

6KXQL D\WLVKLPL] PXPNLQNL WD¶OLP VRKDV
ULYRMODQWLULVK KDPGD NHODMDNGD GDYODV
RODGLJDQ \XUWLPL]QLQJ ED\URJ LQL \XNVDNOD
YD VDORKL\DWOL R¶TXYFKL \RVKODUQL BWDJEL\

uchun maktablarda dars faoliyati juda katta ahamiyat kasb etadi.

1-sinf va 2- VLQI R¶TXYFKLODULQLQJ R¶TLVK GDUV
ELU PXQFKD TL\LQFKLOLNODU NR¶] ROGLPL]JD
GDUVODULGD EHULOJDQ VKH¶U PDTRO PDWQ
TL\QDODGLJDQ R¶TXYFKLODU KDP XFKUDE WXUD
WDODE HWLODGL 'DUVJD R¶TXYFKLQL TL]LTWLU

%RVKODQJµLFK VLQI RµTXYFKLODUL RUDVLGD
TRµOODQLODGLJDQ VDPDUDOL XVXOODU TX\LGD

1. Interaktiv o'qish modellaridan foydalanish: 6DPDUDOL RµTLV
RµTXYFKLODUQL IDRO UDYLVKGD MDOE TLODGLJ
RµTXYFKLODUQL Rµ] GDUDMDODULJD PRV-ODV
TXYYDWOD\GLJDQ \RµULTOL RµTLVK VHVVL\DOD
RµTLWLVK YD GDUKROKUNU yaratadi.

⁸⁰ O'zbekiston Respublikasining "Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi to'g'risida"gi Qonuni. – T.: «Sharq», 2001.

Quiz va sinovlar: 2% TXYFKLODU GDUV GDYRPLGD \RN
 xil savollar bilan yuzma-\X] ER%OLVKDGL %X XVXO R%TX
 ELOLPODULQL VLQDE NR%ULVKJD \RUGDP EHUDC

Mavzuga oid o'yinlar: 2% TXYFKLODUJD PDY]XQL R%UJD
 orqali bilimlarini oshirish imkonini beradi. %X XVXO XODUQLQJ H,,WL
 bilimlarni mustahkamlashga yordam beradi.

Multimedia vositalari: Videolar, animatsiyalar va slayd-shoular kabi vizual
 YRVLWDODUGDQ IR\GDODQLVK R%TXYFKLODUQL
 ularning tushunchalarini kengaytiradi.

Muammolarni hal qilish bo'yicha faoliyatlar: Guruhli muammolarni hal
 TLOLVK YD PXKRNDPD TLO-LELVKURGUTDORL%R%DTQY6K
 qilish qobiliyatlarini rivojlantiradilar.

Feedback va fikr-mulohazalar: 2% TXYFKLODU R%JODULQL T
 haqida muntazam ravishda fikr-PXORKD]DODU ROLVKODUL PXP
 qayerda yaxshilash kerakligini tushunishga yordam beradi.

Simulyatsiyalar va virtual tajribalar: Real hayotdagi tajribalarni virtual
 PXKLWGD VLQDE NR%ULVK RUTDOL R%TXYFKLO
 PXPNLQ ,QWHUDNWLY R%TLVK PRGHOODULGDQ
 XFKXQ KDP RVRQ YD IR\GDOL ER%OLVKL PXPNLQ
 qiziqarli va samarali qiladi.

2. O'rtoqlar yordamida o'qitish: Har birining navbati bilan ovoz chiqarib
 NLWRE RμTLVK YD PD]PXQL KDTLGD VXKEDWOD
 WXVKXQLVKQL \D[VKLODVKJD \RUGDP EHUDGL
 RμUJDWLVK RUTDOL TL\LQ VRμ]ODUQL WDODIIX
 2%UWRTODU \RUGDPLGD R%TLVK VDPDUDGRUOL
 o'ynaydi. Guruhlar bilan o'qish yoki o'yinlar orqali ta'lim olish usullari

o'quvchilarning fikrlash doirasini kengaytirishga, ijodiy fikrlashga va o'zaro hamkorlik qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi.⁸¹

3. Turli sinflarning o'quvchilarini juftlash: <RVK RμTXYFKLOD VLQIODUQLQJ RμTXYFKLODUL ELODQ MXIWODVH UDKEDUOLN YD HWDNFKLOLN NRμQLNPDODULQL H,,WLERU YD \D[VKL RμTXY PRGHOLQL NRμULVK RμUWDVLGD MDP RD YD KDPGDUGOLN WX\JμXVLQ

4. Takroriy o'qish va ko'p modaliteta orqali o'qish: 2μTXYFKLODUQL PDWQQL WXUOL VKDURLWODUGD VLQIGRVKODU UDJμEDWODQWLULVK WDODIIX] YD WXVKXQLVKQ (fluency- RULHQWHG UHDGLQJ LQVWUXFWLRQ GHE D FKXTXUURT WXVKXQ) Takroriy o'qish va ko'p modaliteta orqali o'qish o'quv jarayonini samarali tashkil etish uchun muhim usullardir. Ularning foydalari quyidagilar:

Takroriy o'qish

Bilimlarni mustahkamlash: Takroriy o'qish orqali o'quvchilar o'rgangan ma'lumotlarini yanada mustahkamlaydi, bu esa ularni eslab qolishga yordam beradi.

Uzoq muddatli xotira: Takroriy o'qish yordamida ma'lumotlarni uzoq muddatli xotirada saqlash imkoniyati oshadi, chunki takrorlash vaqt o'zgarishi bilan o'qitilgan ma'lumotni yangilab turadi.

O'qish jarayonini yaxshilash: Takroriy o'qish orqali o'quvchilar o'z bilimlarini baholash va ularni yanada chuqurlashtirish imkoniyatiga ega bo'lishadi.

Xato va muammolarni aniqlash: Takrorlash jarayonida o'quvchilar o'z xatolarini ko'rish va ularni to'g'rilash imkoniyatiga ega bo'ladi, bu esa o'qish samaradorligini oshiradi.

⁸¹ Ziyonet sayti

Ko'p modelitet orqali o'qish

Turli o'rganish uslublarini qo'llash: Ko'p modelitet o'qitishda turli uslublarni (vizual, audial, kinestetik) qo'llash o'quvchilarning turli ehtiyojlariga javob beradi.

Qiziqishni oshirish: Turli o'qish uslublari yordamida o'quvchilar o'qishga qiziqishlarini oshirishi mumkin, bu esa ularning motivatsiyasini kuchaytiradi.

Yanada chuqurroq tushunish: Har xil modelitet yordamida bir xil ma'lumotni o'rganish o'quvchilarga mavzuni yanada chuqurroq tushunishga yordam beradi.

Ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish: Ko'p modelitet orqali o'qishda guruhlarda ishlash va o'zaro fikr almashish o'quvchilarning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bu ikki usul o'quvchilarning o'qish jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilishga yordam beradi. Ularni birlashtirish orqali o'quvchilarning bilim olish jarayonini yaxshilash mumkin.

5. Audiokitoblardan foydalanish: \$XGLRNLWREODUQL RμT
TRμVKLVK D\QLTVD RμTLVK ELODQ TL\QDOD\R
ERμOJDQODU XFKXQ RμTLVK DQLTOLJL YD PRW
\RUGDP EHUDGL 0DWQQL WLQJODVK YD RμTL
RμTXYFKLODUQLQJ RμTLVK NRμQLNPDODUL YD
ortadi.

6. Akademik so'z boyligini aniq o'qitish: \$NDGHPLN VRμ] ER\OLJ
VRμ]ODUQL GUDPDWLN WDU]GD LIRGDODVK Y
RμTXYFKLODUJD D\QLTVD LQJOL] WLLOLQL Rμ
\D[VKL WXVKXQLVK YD HVODE TROLVKJD \RUGDI
NX]DWLVK YD RμTLWLVLKQL PRVODVKWLULVK X
muhimdir.

7. O'quvchilarga kitob tanlashda erkinlik berish: 2 μ TXYFKLODUJD R μ

kitob tanlash erkinligini berish ularning qiziqishi va motivatsiyasini oshiradi. Bu

XODUQLQJ TLJLTLVK YD WDMULEDODULJD PRV M
 R μ TLVKQL \DQDGD JDYD TOL YD PDJPXQOL IDROL\D

8VKEX XVXOODU WXUOL WD,,OLP WLJLPDULGD
 NRPELQDWVL\D TLOLVK ERVKODQJ μ LFK VLQI R
 oshirishda yordam beradi. 2 % UWD PDNWDE R % TXYFKLODULC
 oshirish uchun quyidagi strategiyalar tavsiya etiladi:

O'qish qobiliyatini oshirish: 2 % TLWXYFKLODU YDTWOL
 R % TXYFKLODUQLQJ VR % JODUQL WDQLE ROLVK
 R % TXYFKL PD OXP YDTW LFKLGD PDWQQL RYR]
 NXJDWDGL 2 % TLWXYFKL NR % QLNPDODUQL PXVV
 va kerakli joylarda yordam berishi mumkin.

O'qish motivatsiyasini oshirish: 2 % TXYFKLODUJD TLJLTDUOL
 WDQODVKJD LPNRQ EHULVK YD XODUQL UDJ % ED
 PXKLP % X R % TXYFKLODUQLQJ R % TLVKJD ER % O
 R % JLJD LVKRQFKLQL NXFKD\WLUDGL

Tushunchalarni mustahkamlash: Reciprocal teaching metodidan foydalanib,
 R % TLWXYFKLODU R % TXYFKLODUJD ROGLQGDQ V
 MR\ODUQL DQLTODVK YD PDWQQL [XORVD TLOLV
 % X XVXO R % TXYFKLODUQL PDWQQL FKXTXU
 NR % QLNPDODULQL ULYRMODQWLUDGL

Ota-onalarni jalb qilish: Ota- RQDODU KDP X\GD R % TLVK PDV
 R % TXYFKLODUQLQJ WXVKXQLVK TRELO-onalar
 IDUJDQGDUL ELODQ ELUJDOLNGD R % TLVKOD
 suhbatlashishlari mumkin.

Muayyan o'quv strategiyalarini qo'llash: +DU ELU R% TXYFKL XFI
VWUDWHJL\DODULQL WQODVK YD XODUQL PXV
LVKODE FKLTLVK JDUXU %X R% TXYFKLODUJD R
IR\GDODQLVK LPNRQLQL EHUDGL YD PXVWDTLO
%X VWUDWHJL\DODUQL TR% OODVK RUTDOL EF
VDPDUDGRUOLJLQL RVKLULVK YD XODUGD R%
mumkin.

;XORVD TLOLE VKXQL D\WLVK PXPNLQNL R% T
oshirish uchun bir qancha strategiyalarni amalga oshirish zarur. Darslarda o'quvchilarni faol ishtirok etishiga imkon beruvchi interaktiv metodlar, o'qish ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan o'yinlar va faoliyatlar, shuningdek, o'qish jarayonida motivatsiyani oshirish muhimdir. Shuningdek, o'qituvchilar o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olib, ularning qiziqishlari va ehtiyojlariga moslashtirilgan o'qish materiallarini tanlashlari lozim. Ota-onalar bilan hamkorlik o'qish jarayonini qo'llab-quvvatlashda muhim ahamiyatga ega bo'lib, o'z farzandlarini o'qishga rag'batlantirishda yordam beradi. Umuman olganda, o'qish samaradorligini oshirish uchun kompleks yondashuv va doimiy ravishda o'zgaruvchan ta'lim metodlarini qo'llash zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi PF-5847-sonli "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Farmoni.
2. O'zbekiston Respublikasining "Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi to'g'risida"gi Qonuni. – T.: Sharq, 2001.
3. Sobirova M. Development of oral speech competence of students. <http://www.academicpublishers.org/> International journal of artificial intelligence (ISSN: 2692-5206) Volume 04, Issue 03, 2024. Published Date: - 04-06-2024.
4. Sobirova, M. (2023). Teaching language phenomena through text analysis on the basis of anthropocentric approach. International bulletin of applied science

- and technology. Impact factor: 8,2 SJIF = 5.955 ISSN: 2750-3402 Volume 3, Issue 4, April. 481-486-pages. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7827423>
5. Sobirova, M. (2022). In imparting humane education use of integrated technology. In Volume 8, Issue 1, of JournalNX-A Multidisciplinary Peer Reviewed Journal, ISSN No: 2581 ±4230. Impact factor 8.155. VOLUME 8, ISSUE 1, January 2022, Published by Novateur Publication, M.S. India. ±P. 151-158. <https://repo.journalnx.com/index.php/nx/article/view/3880/3718>
 6. K.Qosimova va boshqalar "Ona tili o'qitish metodikasi" Toshkent, 2009.
 7. Sobirova, M. (2021). The use of integrated technology in the teaching of humanism in language education. POLISH SCIENCE JOURNAL (ISSUE 1(34) - Warsaw: Sp.z o.o."iScience", 2021. Part 3 ± 234 p. <https://sciencecentrum.pl/wp-content/uploads/2021/01/POLISH%20SCIENCE%20JOURNAL%20%E2%84%9634%20-%203%20%28web%29.pdf> k l.j98-105
 8. Sobirova, M. (2020). Assimilation of human qualities during the process of working with text. , Q W H U Q D W L R Q D O 6 F L H Q W L I L F - R X 6 F L H Q F H ' 6 2 , <http://t-sci@.org/arxiv> DOI/2020/12-92.html) (DOI:10.15863/TAS Published: 18.12.2020.
 9. Sobirova,M.Y. (2019). About the history of speech culture and art of oratory. ISJ Theoretical & Applied Science, 12 (80), 275-277. Retrieved from: <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=42657439>
 10. Ziyonet sayti.
 11. Psychological Science in the Public Interest. Dunlosky, J., et al. (2013).